

Waarnemingen juli, augustus, september 2017

Waarnemingen zijn overgenomen van www.waarneming.nl. Hier is een volledig overzicht te vinden van de vogels die deze maanden in ons waarnemingsgebied zijn waargenomen.

Usutu virus bedreigt Merels

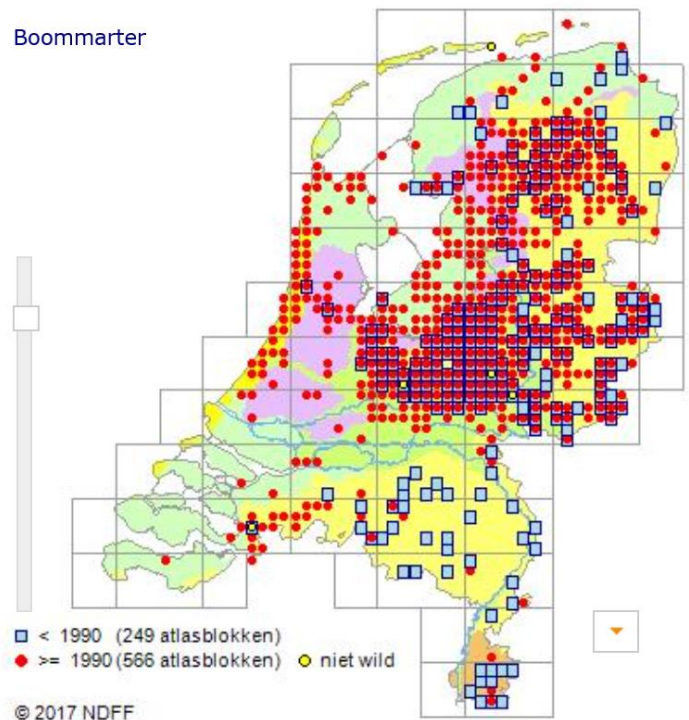
Vanaf de zomer van 2016 zijn er alarmerende berichten over sterfte van Merels. Oorzaak is het Usutu virus, waar Merels heel gevoelig voor blijken te zijn. Dit is een virus dat oorspronkelijk uit Afrika komt en in 2011 vermoedelijk met trekvogels in Europa terecht is gekomen. Het dook eerst op in Oostenrijk en verspreidde zich vervolgens naar Duitsland. Daar richtte het in 2012 een ware slachting aan. In sommige steden verdween de Merel zelfs helemaal uit tuinen en parken. Het virus dat door muggen wordt overgebracht, waart nog steeds door Europa. Het bereikte vorig jaar het oosten van ons land. In augustus en september dit jaar lijkt het zich ook uitgebreid te hebben naar het westen van het land en ons waarnemingsgebied. Ondanks dat het virus in onze omgeving nog niet met zekerheid is vastgesteld, lijkt er wel meer sterfte te zijn. Het valt bij zo'n gewone vogel niet zo snel op, maar dan opeens lijken ze verdwenen uit het groen in het dorp. Op zich is dat in augustus niet vreemd, want de vogels zijn dan in de rui en zorgen dat ze niet erg opvallen. Vanaf september worden de aanwezige vogels weer zichtbaarder en beginnen de vogels uit noordelijke en oostelijke gebieden ons land binnen te stromen. Of er door het Usutu virus echt minder Merels zijn, kun je eigenlijk alleen vaststellen met tellingen. Ons eigen waarnemingenarchief blijkt niet veel houvast te bieden. Bij losse waarnemingen hangt het heel erg af van de waarnemer: geeft die gewone soorten wel of niet door. Er zijn zelfs meer Merels gemeld dan in voorgaande jaren in augustus en september. De aandacht voor het virus is hier waarschijnlijk de oorzaak van. De jaarrond tuinvogeltelling blijkt wel een goede bron. Was er bij de uitbraak vorig jaar nog geen afname te zien, dit jaar is het gemiddelde aantal per tuin 30% lager dan normaal. Belangrijk dus om mee te doen met dit soort tellingen! Wil je meedoen kijk dan op www.tuintelling.nl.

Marters in de regio

Hugh Jansman van de Universiteit van Wageningen deed een aantal jaar geleden, toen hij bij ons een lezing hield, een bijzondere uitspraak: als je een Boommarter als verkeersslachtoffer vindt, dan is dat een goed teken want dan zitten ze er tenminste. Van de Boommarters in Nederland sneuvelt jaarlijks een aanzienlijk deel op de wegen. De kans dat je een Boommarter levend ziet is klein, want ze zwerven door een groot gebied en leven verborgen. Het is dan ook niet verbazend dat van alle Boommarters in www.waarneming.nl, sinds 2000 30% is ingevoerd als verkeersslachtoffer of dood. In ons waarnemingsgebied zien we hetzelfde percentage. Gelukkig maak je desondanks tegenwoordig zeker een kans om in de bossen in de binnenduinstrand en de landgoederen het pad van een Boommarter te kruisen. De eerste tekenen van vestiging in ons waarnemingsgebied was de waarneming van een levende marter in de AWD in 2006. Daarop volgde in 2008 een verkeersslachtoffer op de N206, de weg des doods voor Boommarters in ons gebied. Vanaf 2009 zijn er elk jaar wel enkele waarnemingen. Op het kaartje van Nederland is goed te zien hoe de Boommarter zich na 1990 via de zuidrand van Amsterdam en recreatiebossen langs het Noordzeekanaal in de duinstrook heeft weten te vestigen en zich daar naar noord en zuid heeft uitgebreid. Het jaar 2017 was toch nu toe mager met waarnemingen in ons waarnemingsgebied. Dat gold ook al voor 2016. Heeft de Boommarter toch moeite zich te handhaven in ons gebied met verspreide bossen en veel verkeer?

Martes martes (Linnaeus, 1758)

Boommarter

Bron: NDFF verspreidingsatlas zoogdieren

Opvallend genoeg laten Bunzing en Wezel het omgekeerde beeld zien. Er zijn de laatste vier jaar relatief veel waarnemingen. Meldingen van Hermelijn blijven wel heel schaars. Landelijk is het beeld dat, terwijl de Boommarter met een opmars bezig is, de kleinere marterachtigen het moeilijk hebben. Daar zitten dezelfde factoren achter die ook veel vogels parten spelen: het verdwijnen van kleinschalig agrarisch landschap, de lage muizenstand en in het geval van Hermelijn en Bunzing, de verlaging van grondwaterstanden. Laten we hopen dat de iets ruimere aanwezigheid een goed teken is voor de duinen en het agrarisch buitengebied in ons waarnemingsgebied.

Casarca's op ruitrek

In 1969 broedde de Casarca voor het eerst in Nederland. En die primeur was in Noordwijk in de Noordduinen. Een paar met jongen stak voor Jan Glasbergen, op weg naar zijn inventarisatiekavel, het fietspad over. De vestiging als broedvogel in Nederland heeft daarna nooit doorgezet. In Noordrijn-Westfalen en Zuid-Duitsland gebeurde dat wel. Daar heeft zich nu een flinke broedpopulatie gevormd. In juli en augustus trekken deze vogels naar Nederland en concentreren zich in het Eemmeer om de rui door te maken. Sinds 2005 zit hier jaarlijks een concentratie van 500 vogels. Onderzoek met zenders heeft laten zien dat deze inderdaad uit Duitsland afkomstig zijn. Tegelijkertijd is niet uit te sluiten dat er ook vogels Nederland bereiken vanuit de oorspronkelijke broedgebieden verder naar het oosten. Vooral in het midden van het land trekken in juli en augustus Casarca's over de trektelposten van en naar hun ruiplek. In de afgelopen jaren lieten deze vogels de kust links liggen. Dit jaar waren er voor het eerst waarnemingen tijdens de trek. Op 23 augustus vloog een groepje van 5 hoog langs de kust naar zuid, eerst opgemerkt vanaf de Driehoek (CZ), later opgepikt bij de Puinhoop (RR ea). Kort daarna vloog er ook één naar noord. De Nijlganzen met wie deze laatste samen vloog, was geen onverwacht gezelschap voor een soort die vanuit ontsnapte en losgelaten vogels met succes een populatie heeft weten op te bouwen. Op 21 september trokken er opnieuw 4 Casarca's langs de Puinhoop (RR), ditmaal richting zuid, weer op de terugweg van de ruigebieden.

Casarca's 23-08-2017 de Puinhoop Katwijk ©René van Rossum

Maandoverzicht

Juli

In de maand juli was het wisselvallig zomerweer. In de eerste tien dagen liep de temperatuur flink op. De zomerse warmte werd ook weer afgestraft met onweersbuien. Daarna volgde koel en wisselvallig weer. Na weer een warmere periode bracht de tweede helft van de maand opnieuw weer regen en wind, onder invloed van een lagedrukgebied boven de Britse eilanden.

1e kalenderjaar Zwartkopmeeuw Buitenwatering Katwijk 2-08-2017

©René van Rossum

Op 1 juli riep er een **Kwartel** op het Zweefvliegveld in de AWD (ML, JW). In de geluidsopnamen van de nachttrek over de Noordzijderpolder waren op 8 juli ook 2 overvliegende Kwartels te horen (MW). Verder leverden de geluidsopnamen twee keer een **Kwak** (11 en 13 juli), twee keer een **Roerdomp** (14 en 21 juli), twee keer een **Purperreiger** (18 en 21 juli) en meerdere **Waterrallen** als nachttrekkers op (MW). Langs de zee trekhut trok op 4 juli een **Reuzenster** (JD). Op 18 juli passeerden er 2 **Krooneenden**. Op 22 juli trok er een grote stroom **Kokmeeuwen** langs van 1635 vogels, met daartussen 9 **Zwartkopmeeuwen** (JD). De eerste juveniele Zwartkopmeeuw was een dag eerder aanwezig bij de Binnenwatering (MKI). Op 8 juli vloog alweer de eerste **Grote Zilverreiger** van het najaar over de Coepelduynen (CZ). Een derdejaars **Pontische Meeuw** (schaars in de zomer) zat op 10 juli op het strand van de AWD

(HV). In de Noordzijderpolder streken op 20 juli 2 **Zwarte Ooievaars** neer (JB). Een dag eerder cirkelden er hier al twee rond (MW). Het broedpaar **Ooievaars** in de Bronsgeest bracht twee jongen groot. Ondanks dat één van de jongen bij het ringen bleek achtergebleven in de groei, vlogen beiden succesvol uit. Het hele gezin was op 23 en 25 juli te zien langs de N206 bij het nest, in het bollenland en zittend op lantaarnpalen (SH,TH). Grote families **Patrijzen** zijn in de Bollenstreek nog steeds te vinden: op 23 juli liep een vrouw met 10 jongen in de Zwetterpolder (WK). Een **Kruisbek** vloog zich op 7 juli in Nieuw-Leeuwenhorst dood tegen een raam (WK). Een **Grote Vos** vloog op 5 juli in Kloosterschuur Rijnsburg (SM).

augustus

De maand augustus was koel en wisselvallig. De wind zat vooral in de westhoek en trok een aantal keer aan naar windkracht 5 of 6. Pas in de laatste week keerde het zomerweer even terug. In het midden van de maand en rond de 23e was er een aantal dagen dat de wind in de zuidoosthoek zat en de trekomstandigheden goed waren.

Purperreiger 14-08-2017 Katwijk - De Puinhoop ©René van Rossum

Velduil 24-9-2017 Coepelduynen ©Ed Schouten

Roerdomp op 15 en 22 augustus (MW). In de Coepelduynen verschenen aan het eind van de maand zeldzame doortrekkers: een **Hop** op 20 augustus (GB), een **Draaihals** op 23 augustus (RR ea), een **Velduil** op 23 augustus (RR ea) en een **Sperwergrasmus** op 26 augustus (RR ea). Op 28 augustus zaten er 6 **Paapjes** in de Elgeesterpolder (MD). De laatste **Gierzwaluw** vloog op 13 augustus boven de Grashoek (RM). Op 14 augustus hadden zich 32 **Grote Lijsters** verzameld in de Haasvelderduinen in de AWD (ML).

Op 28 augustus trokken 4 **Reuzensterms** over het strand van de Langevelderslag (TW). Op 19 augustus liep een **Wezel** in de Noordduinen (JB). Op 29 augustus zat een **Keizersmantel** in het Duinpark (JD)

Op 1 augustus verbleef een **Purperreiger** in de Noordzijdepolder (MW) en op 7 augustus één in Polder Hoogeweg (PL). Op 14, 15 en 22 augustus trok er één over de Puinhoop (RR e.a.). Op 5 augustus was een **Kleine Zilverreiger** aan het voedselzoeken langs de Binnenwatering van Katwijk (AM). Op 7 en 14 augustus trok er één langs de zeetrekhut (JD). Op 19 augustus vlogen daar 81 **Jan-van-Genten** langs en op 20 augustus een juveniele **Drieteenmeeuw** (PS). Op 16 augustus vloog er een **Zwarte Ooievaar** over Noordwijk aan Zee (ES). De volgende dag bleek er opnieuw één neergestreken in de Noordzijdepolder (IN).

Het wat rustiger weer van 16 augustus bracht wat roofvogeltrek, met een **Visarend** over de Noordzijdepolder (MW), een **Zwarte Wouw** over de Noordwijkse Golfclub (WH) en 2 **Wespendieven** over de Noordduinen (JH). Op 8 augustus trok een **Zwarte Wouw** over de Noordzijdepolder (RG). Vanaf 22 augustus werden de omstandigheden gunstig voor landtrek. Die dag vlogen er over de Puinhoop 221 **Huiszwaluwen** en een **Duinpieper** (RR ea) en over de Noordzijdepolder een **Morinelplevier** (MW). De volgende dag zetten **Gele Kwikstaarten** de toon op de Puinhoop met 109 vogels (RR). Op 26 augustus trok een **Ortolaan** over en op 29 augustus passeerden 2 **Duinpiepers** (RR ea).

De goede trekomstandigheden waren ook te zien in de nachttrek, met een **Ortolaan** in de nacht van 21 en 27 augustus en maar liefst vier op 28 augustus (MW). In de avond van de 28^e trok er ook een **Morinelplevier** over (MW).

Eerder in de maand dook in de geluidsopnamen op 13 augustus een **Woudaap** op, gevolgd door een

Wespendief 9-08-2017 AWD ©Siebe Wiersma

september

Met de warme septembermaanden waar we in de afgelopen jaren aan gewend waren geraakt, was deze maand ouderwets herfstachtig. In de eerste helft van de maand zat de wind steeds in het westen en kwam regelmatig boven windkracht 5. Op 13 september was er de eerste herfststorm met windkracht 8. De koele maand eindigde met een warmere week, onder invloed van een hogedrukgebied boven Scandinavië dat een oostelijke stroming veroorzaakte.

Een late **Koekoek** verbleef nog op 3 september in de AWD (MK). In de Luchter Zeeduinën zat die dag een hybride **Bonte x Zwarte Kraai** (MK). In de geluidsopnamen van de nachttrek over de Noordzijdepolder zat op 3 en 9 september een **Morinelplevier**, op 4 september een **Kwak**, op 17 en 18 september een **Ortolaan** en daarnaast waren er nog 3 **Roerdompen** te horen (MW). Op 2 en op 5 september verbleef er een **Draaihals** in de Coepelduynen (CZ, WL). Op 15 september was een **Topper** kort aanwezig in de Binnenwatering (PS, GT). Op 16 september was er een **Ransuil** neergestreken in een klein bosje in de Coepelduynen (GT). Van 16 t/m 24 september zat er een **Velduil** in de Coepelduynen en op 26 september vloog er één over de Puinhoop (WB ea). De eerste **Bladkoning** dook op 17 september op de Algemene Begraafplaats aan de Zeeweg op (CZ). Daarna volgden er tot het eind van de maand nog drie, in de Noordduinen (CZ), langs de Kraaierslaan (RB) en op Willem v.d. Bergh (JS). Dagen met goede omstandigheden voor landtrek waren schaars, evenals zeldzame trekkers. Op 4 en 10 september trok er een **Ortolaan** over de Puinhoop (RR ea), op 17 september een **Purperreiger** (CZ) en op 23 september een **Duinpieper** (RR ea), gevolgd door een **Grote Pieper** op 27 september (GT). Ook bijzonder waren overtrekkende **Krombekstrandlopers** op 5 en 29 september (RR ea). Op 23 september vloog een **Kleine Bonte Specht** langs (RR ea). Overtrekkende **IJsgorzen** waren schaars, met maar één waarneming op 29 september (RR). Op 23 september streek een **Taigaboombkruiper** kort neer bij de Puinhoop (AE). De volgende dag zat er een **Sperwergrasmus** in de Coepelduynen (MD). Op 24 september verbleven er 10 **Tapuiten** en 9 **Paapjes** rond de Duindamseslag (RB). Het laatste Paapje van het seizoen zat op 26 september in de Coepelduynen (WB). Het herfstweer bracht stormgasten voor de zeetrekhut. Op 6 september vloog een **Grauwe Pijlstormvogel** langs (HS). De storm van 13 september voerde 5 Grauwe Pijlstormvogels en een **Vaal Stormvogeltje** (JD, JJ) langs. Ook bij Noordvoort werd een Vaal Stormvogeltje opgepikt tussen de golven (CZ). De volgende dag leverde een **Grauwe** en een **Noordse Pijlstormvogel** op en 6 **Kleine Jagers** (JD). Op 21 september vloog een **Middelste Jager** langs (JD). Op 19 september hadden zich 86 **Grote Mantelmeeuwen** verzameld langs de Binnenwatering Katwijk (AM). In het Langeveld streek op 25 september een **Kleine Strandloper** neer (RG). Op 28 september vloog een **Morinelplevier** over het Langeveld (RG). Op 10 september liep een **Wezel** in 't Heen (RG).

Ransuil – 16-09-2017 Coepelduynen © Gijsbert Twigt

Waarnemers

AE	Arjen van Egmond	JJ	Jan Jacobs	RG	Reinder Genuit
AM	Annelies Marijnjs	JS	Joost van der Sluijs	RM	Rob de Mooij
CZ	Casper Zuyderduyn	JW	Jan Wierda	RR	René van Rossum
ES	Eric Stockx	MD	Menno van Duijn	SH	Sarah Humphrey
GT	Gijsbert Twigt	MK	Marc Kolkman	SM	Sam van der Meij
HS	Hans van Stijn	MKl	Maarten van Kleinwee	TH	Thomas van Haaster
HV	Hein Verkade	ML	Maarten Langbroek	TW	Tom Wildemann
IN	Ids van der Niet	MW	Maarten Wielstra	WB	Wijndeldt Boelema
JB	Joost Bouwmeester	PL	P. Langmuur	WH	Winant Halfwerk
JD	Jelle van Dijk	PS	Peter Spierenburg	WL	Wim Langbroek
JH	Joël Haasnoot	RB	Rob Brinkof	WK	Willem Knoppert

bron: www.waarneming.nl

Keizersmantel 29-08-2017 Duinpark Noordwijk ©Jelle van Dijk

